

Opettajan ohjeet

Kaisan kielikoulu TÄNÄÄN ja NYT -opetusmateriaaliin

Opetusmateriaali soveltuu:

- kaikenikäisille suomen kielen alkeistason oppilaille
- lukemaan opetteleville oppilaille, jotka jo osaavat suomea
- kertaukseksi jo suomea vähän osaaville oppilaille
- erityistukea tarvitseville oppilaille

Tulosta sivut, laminoi ne ja leikkaa laput irti. Huomaa, että kuukausitaulujen kuukausia ei leikata irti, taulut toimivat oppilaan tukena kuukausien muistamisessa. Paras tapa säilyttää laput järjestyksessä on hankkia muovinen keräilykorttien säilyttämiseen tarkoitettu taskusivu. Läpinäkyvät pienet muovipussit (Minigripin tyylliset) tai pienet kirjekuoret, joissa lukee päällä lappujen teema sopivat myös. Tärkeintä on, että opettaja kehittää itselleen jonkin nopean tavan lajitella laput teemoittain. Oppilaat oppivat kyllä nopeasti myös itse lajittelemaan laput oikein, lapun koodiväri tukee lajittelua. Lappujen järjestäminen takaisin muovitaskuun, pusseihin tai kirjekuoriin on oppilaista hauskaa ja tärkeää puuhaa.

TÄNÄÄN

Kerää oppilaat pöydän ympärille ja laita tehtäväpohja pöydälle. Kerro, että tehtäväpohjalle ”Tänään” kerätään kaikki tieto tästä päivästä. Ruotsinna tarvittaessa sanoja. Oppilaat laittavat vuorotellen oikean lapun määritesanan viereen ja lukevat sanat ääneen.

Numeroiden oikein sanomista harjoitellaan, harjaantuneimmat opettelevat sanomaan järjestysluvut oikein. Ikkunasta katsotaan millaiselta sää näyttää.

Oppilaita voi pyytää laittamaan tehtäväpohjan viereen viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenajat oikeaan järjestykseen.

Kun oppilaat ovat harjaantuneet tehtävän teossa voi opettaja tehtävän lopussa vaihtaa otsikoksi ”HUOMENNA” ja ”EILEN” ja oppilaat tekevät tarvittavat vaihdokset ja lukevat sanat.

NYT

Tehtäväpohjalle kerätään vuorokauden aika, tervehdys ja kellonaika samaan tapaan ja lopuksi oppilaat lukevat sanat ääneen.

VUOTUISJUHLIEN TOIVOTUKSET

Laita tehtäväpohja pöydän keskelle ja ruotsinkieliset sanat pinoksi sen viereen tyhjä puoli ylöspäin. Oppilaat ottavat vuorollaan ruotsinkielisen lapun, lukevat sen ja laittavat sen osoittamaan vastaavaa suomalaista toivotusta, joka myös luetaan.

Ruotsinkieliset laput voidaan myös levittää teksti ylöspäin tehtäväpohjan ympärille ja oppilaat lukevat valitsemansa suomenkielisen tervehdyksen ääneen ja etsivät ruotsinkielisen juhlan nimen puhekuplan viereen.

Kun oppilaat osaavat yhdistää ruotsinkieliset juhlapäivät ja suomenkieliset toivotukset oikein voidaan ruotsinkieliset laput panna pöydän keskelle tyhjä puoli ylöspäin ja oppilaat ottavat vuorollaan lapun ja sanovat tervehdyksen suomeksi ilman tehtäväpohjan apua.

Oppilaille voi kertoa, että ennen vanhaan paimenpojat kommunikoivat tuohitorvilla. Nyt meillä on kännykät sitä varten. Kuvan lapsilla on tuohikontit selässä, tuohivirsut jalassa, pojalla on tuohitorvi ja tytöllä kännykkä. Ovatko menossa Kaisan kouluun?

KAISA VILHUINEN

Opettaja voi antaa lisätietoja Kaisa Vilhuisesta tilanteen ja tarpeen mukaan. Internetistä löytyy valokuvia iäkkäämmästä Kaisasta ja lisätietoja. Kaisa Vilhuinen oli erityisesti loitsujen taitaja. Oppilaille voi olla kiva kertoa, millaisen loitsun Kaisa opetti pojalleen ampiaisen karkottamiseen:

”Ampiainen pimpiäinen,

pienlintu,

pistä piikkis piiloon,

pistä kiviä, kantoja

- Älä minua pistä!”

KUUKAUSIEN ETYMOLOGIAA

1. Tammikuu: ´napatukki´, tammi ´kovasin´, hioa kovasimella. Puunnimi tammi on ydinmerkitykseltään ´kuiva , kova puu´. On myös arveltu, että tammikuu -sanana alkuosa viittaa keskitalven koviin ja kuiviin pakkasiin.
2. Helmikuu: Kuukausi, jonka aikana erikoisten sääolosuhteiden vallitessa muodostuu jäähelmiä puiden oksiin.
3. Maaliskuu: kuukausi, jolloin maa paljastuu lumen alta. ”Maaliskuu maan avaa, huhtikuu humauttaa”. Epävarma selitys: maaliskuu = mahlakuu, kuukausi jolloin mahla alkaa kerääntyä puihin.

4. Huhtikuu: Keväthankien aikana kaadettiin kaski- eli huhtapuut kuivumaan, kunnes kaski kesällä poltettiin.
5. Toukokuu: Kevätkylvö, kylvötyö, kasvava vilja.
6. Kesäkuu: suvi, kesanto, kesä alkaa.
7. Heinäkuu: heinätyöt, heinää varastoidaan talveksi eläimille.
8. Elokuu: elo = ´elämä, vilja, talous, ruoka, elintarpeet, karja, iso porotokka´. Elonkorjuu.
9. Syyskuu: syksy alkaa.
10. Lokakuu: loka ´kura, lika, lätäkkö´.
11. Marraskuu: alkuaan luultavasti ´kuukausi, jolloin luonto jo martaana, melkein kuolleena asettuu talviuneen´. Inkerissä: Surkea aika. Kuukausi, jolloin martaat, vainajain henget, erikoisesti olivat liikkeellä. Virossa: marras aeg = aika, jolloin helposti sattuu vahinkoja.
12. Joulukuu: alkuaan pakanallinen keskitalven juhla. Vanhempi sana samasta lähteestä on suomen sana ´juhla´.

SKS: Suomen sanojen alkuperä, etymologinen sanakirja 1 - 3. 1992, 1995, 2000. Helsinki.